

Spis treści

I. Indywidualna działalność gospodarcza

I.1. Wstęp

I.2. Konstytucja

I.3. Prawo przedsiębiorców

I.3.1. Działalność gospodarcza

I.3.2. Przedsiębiorca

I.3.3. Obowiązek rejestracji

I.3.4. Ulga na start

I.3.5. Obowiązki przedsiębiorcy

I.3.6. Zawieszenie działalności gospodarczej

I.3.7. Interpretacje prawa daninowego

I.3.8. Reglamentacja działalności gospodarczej

II. Prawo spółek

II.1. Źródła prawa handlowego

II. 2. Spółka dominująca

II.3. Pojęcie wkładu do spółki

II.4. Firma spółki handlowej

II.5.1. Spółka jawna – powstanie

II.5.2. Stosunki zewnętrzne w spółce jawnej

II.5.3. Stosunki wewnętrzne w spółce jawnej

II.5.4. Odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki w spółce jawnej

II.5.5. Prokura w spółkach handlowych

II.6. Spółka partnerska

II.7. Spółka komandytowa

II.8. Spółka komandytowo-akcyjna

II.9. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

II.10. Spółka akcyjna

II.11. Prowadzenie spraw spółek kapitałowych i ich reprezentacja

II.12. Spółka cywilna

III. Bibliografia

IV. Akty prawne

I. Indywidualna działalność gospodarcza

I.1. Wstęp

Dopuszczalność prowadzenia działalności gospodarczej, czyli – najprościej rzecz ujmując – działania ukierunkowanego na osiągnięcie zysku, jest z reguły jedną z najistotniejszych różnic pomiędzy ustrojami gospodarczymi. To właśnie między innymi zmiany w tym zakresie pod koniec lat 80. XX wieku stanowiły oznakę historycznej ewolucji ustrojowej dokonującej się w Polsce. W konsekwencji materię tą uznano za tyle istotną, iż poświęcono jej szereg regulacji prawnych.

Prawodawstwo ustawowe poświęcone działalności gospodarczej można podzielić na dwa bloki:

- 1) prawo gospodarcze publiczne,
- 2) prawo gospodarcze prywatne.

Pierwsza gałąź zawiera regulacje o charakterze wertykalnym (pionowym), tj. normy o charakterze „siłowym”, mające za przedmiot relacje między podmiotami nierównorzędnymi, w szczególności władzami publicznymi i osobami zainteresowanymi prowadzeniem działalności gospodarczej. Są to przepisy poświęcone różnorodnym ograniczeniom, koniecznościom uzyskiwania różnorodnych pozwoleń, sposobom przeprowadzania kontroli itp. itd.

Z kolei druga gałąź normuje relacje między podmiotami (zasadniczo) równorzędnymi, niejako tworzyć „pole gry” dla poszczególnych przedsiębiorców. Dla przykładu zawierając jednostronicową umowę sprzedaży trzeba pamiętać, iż tak naprawdę pociąga ona za sobą wiele różnorodnych skutków prawnych wyrażonych w różnorodnych aktach prawnych (np. warunki rękojmi) – skutki te można z reguły zmodyfikować, acz trzeba to uczynić w sposób wyraźny i uzgodniony, w braku zaś takiego konsensusu obowiązują postanowienia obowiązującego prawa.

I. 2. Konstytucja

Na pierwszy plan wśród regulacji prawnych poświęconych przedsiębiorczości wysuwa się tutaj aktualnie obowiązująca Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., której art. 20 stanowi, że „społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy

partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej”, zaś w myśl art. 22 „Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny”.

Na uwadze należy mieć już sam fakt, że przepisy te stanowią nie o działalności gospodarczej jako takiej, lecz jej wolności (prowadzenia). Wbrew pozorom przedmiotowe przepisy wyrażają bardzo istotną treść, albowiem stanowią one, iż istnieje domniemanie swobody prowadzenia działalności gospodarczej, zaś jej ewentualne ograniczenia winny mieć charakter prawny i być wprost wyrażone w przepisach rangi ustawowej. Tłumacząc – na gruncie przedsiębiorczości w Polsce obowiązuje zasada „co nie jest zabronione, to jest dozwolone”. W praktyce oznacza to, że możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej zupełnie nowatorskiej, niedawno jeszcze nieznannej (bądź właściwie niemożliwej) – np. w zakresie handlu wirtualnymi akcesoriami z gier online – bądź wobec której można postawić zarzuty o charakterze naukowym czy moralnym – np. w zakresie wróżbiarstwa, homeopatii czy prostytutki.

Nie należy również zapominać o fakcie, iż podtypem działalności gospodarczej jest również działalność rolnicza, niezależnie od jej charakteru – produkcji zbóż, hodowli zwierząt, agroturystyki czy bardziej specjalistycznego rodzaju. O tego rodzaju działalności stanowi art. 23 Konstytucji wskazujący, że „Podstawą ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne. Zasada ta nie narusza postanowień art. 21 i art. 22”. Przepis ten nakazuje ukierunkowanie starań władz publicznych na zachowanie rodzinnego charakteru polskiego rolnictwa (czyli preferowanie wytwórców indywidualnych), acz w żadnym razie nie wyklucza on funkcjonowania w tej branży podmiotów korporacyjnych (np. spółek). W konsekwencji w polskim ustawodawstwie można znaleźć np. szereg przepisów utrudniających koncentrację gruntów rolnych (powyżej pewnego poziomu) bądź ich nabycie przez osoby inne niż tzw. rolnicy indywidualni.

I. 3. Prawo przedsiębiorców

I. 3. 1. Działalność gospodarcza

Podstawowym aktem prawa gospodarczego publicznego w Polsce jest ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Ustawa ta określa zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie.

Jej art. 2 deklaruje, że podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach. Nie oznacza to bynajmniej, że inne przepisy nie mogą wprowadzać tu jakichkolwiek ograniczeń – np. niektóre pozwolenia dla cudzoziemców na pobyt w Polsce wyłączają spod swego zakresu możliwość zatrudnienia na umowie o pracę bądź właśnie prowadzenia działalności gospodarczej – nie można jednak tego rodzaju restrykcji domniemywać.

Bardzo istotny jest art. 3 tej ustawy, który zawiera definicję „działalności gospodarczej” – otóż jest to zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Najbardziej niejasna jest przesłanka zorganizowania – przez pojęcie te rozumie się podjęcie działań ukierunkowanych na pewne usystematyzowanie (nawet jeśli wadliwe) danej aktywności. Przeciwnieństwem działalności zorganizowanej jest działalność przypadkowa, nawet jeśli wiąże się ona z korzyściami majątkowymi. Tytułem przykładu nie jest działalnością gospodarczą aktywność podjęta w ramach grzeczności, współpracy koleżeńskiej bądź sąsiedzkiej, nawet jeśli finalnie wiąże się ona z uzyskaniem lepszego statusu materialnego niż przed jej podjęciem.

Z kolei działalność zarobkowa to działalność ukierunkowana na osiągnięcie zysku, tj. takiego stanu, że po poniesieniu wszystkich kosztów pozostaje jeszcze jakiś dochód. Nie oznacza to jednak, że powstanie zysku jest konieczne – nieudana działalność gospodarcza wciąż takową pozostaje, nawet jeśli prowadzi do strat czy wręcz bankructwa. Nie jest ważny bowiem efekt tej działalności, lecz pierwotne zamierzenie jej towarzyszące.

Zarobkowość tej aktywności, której nie należy mylić z odpłatnością. Dla przykładu możliwe jest prowadzenie działalności charytatywnej o charakterze odpłatnym, gdy uzyskiwane świadczenie – np. obiad w garkuchni – wiąże się z koniecznością uiszczenia pewnej opłaty, która jednak nie umożliwia osiągnięcia zysku, lecz co najwyżej (jeśli w ogóle) pokrycie samych kosztów.

W końcu działalność gospodarczą musi cechować ciągłość, czego jednak nie można utożsamiać z brakiem przerw w jej prowadzeniu – bardziej chodzi tu o regularność, powtarzalność. Co więcej, okresy „przerw” w działalności mogą być dłuższe od okresów faktycznego jego wykonywania. Tytułem przykładu prowadzenie działalności w zakresie wynajmu nart czy sprzedaży lodów włoskich z oczywistych względów zwykła się ograniczać

do raptem trzech, czterech miesięcy w roku, co nie oznacza jednak, że nie można jej uznać za ciągłą (bo np. powtarzalną przez kolejne sezony zimowe bądź letnie).

Należy pamiętać, że powyższa definicja nie ma charakteru uniwersalnego dla całego polskiego systemu prawa. W innych aktach normatywnych można bowiem odnaleźć odmienne konstrukcje tego samego terminu, np. abstrahujące od prowadzenia działalności we własnym imieniu.

Prawo przedsiębiorców przewiduje również jedno wyłączenie spod przedmiotowej definicji. Otóż stosownie do brzmienia art. 5 ust. 1 nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała *działalności gospodarczej*.

Podkreślić należy, iż powyższy przepis jako granicę wskazuje przychód a nie dochód. Oznacza to, że, przykładowo, z jego „dobrodziejstw” skorzysta osoba, która osiąga przychód 1.000 zł przy kosztach 500 zł, zaś nie będzie mogła osoba o przychodach 3.000 zł i kosztach 2.500 zł – mimo że obie te osoby osiągną dochód w tej samej wysokości (500 zł).

Tytułem uzupełnienia należy dodać, że owo wyłączenie przestaje obowiązywać jeżeli wspomniany przychód przekroczył wskazaną wyżej granicę – wystarczy tego rodzaju jednorazowy fakt.

I. 3. 2. *Przedsiębiorca*

Ustawa definiuje przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Nadto Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej – podkreślić należy, iż to nie spółka cywilna jest przedsiębiorcą (nie posiada ona w ogóle – w odróżnieniu od spółek prawa handlowego – podmiotowości prawnej), lecz „tylko” jej wspólnicy.

Ustawa wyróżnia niejako cztery rodzaje przedsiębiorców: mikroprzedsiębiorców, małych przedsiębiorców, średnich przedsiębiorców oraz pozostałych.

Za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki:

a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz

b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki:

a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz

b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro.

W końcu za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki:

a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz

b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro.

I. 3.3. Obowiązek rejestracji

Stosownie do brzmienia art. 17 ust. 1 Prawa przedsiębiorców działalność gospodarczą można podjąć w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po dokonaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (przy czym spółka kapitałowa w organizacji może podjąć działalność gospodarczą przed wpisem do rejestru przedsiębiorców).

Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej jest to urzędowy rejestr prowadzony dla przedsiębiorców będących osobami fizycznymi. Przekazywanie danych do i z tego rejestru odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, co oznacza, że właściwie jest on powszechnie dostępny pod adresem <https://prod.ceidg.gov.pl/>.

Wpisowi do CEIDG podlegają następujące dane ewidencyjne:

- 1) imię i nazwisko przedsiębiorcy, numer PESEL, o ile taki posiada, oraz data urodzenia, o ile nie posiada numeru PESEL;
- 2) dodatkowe określenia, które przedsiębiorca włącza do firmy, o ile przedsiębiorca takich używa;
- 3) oznaczenie „w spadku”, jeżeli został ustanowiony zarząd sukcesyjny;
- 4) numer identyfikacyjny REGON przedsiębiorcy, o ile taki posiada;
- 5) numer identyfikacji podatkowej (NIP) przedsiębiorcy, o ile taki posiada, oraz informacje o jego unieważnieniu lub uchyleniu;
- 6) informacja o obywatelstwie przedsiębiorcy;
- 7) adres do doręczeń oraz - jeżeli przedsiębiorca takie miejsce posiada - adres stałego miejsca wykonywania działalności gospodarczej; dane dotyczące adresu są zgodne z oznaczeniami kodowymi przyjętymi w krajowym rejestrze urzędowym podziału terytorialnego kraju, o ile to w danym przypadku możliwe;
- 8) inne niż wymienione w pkt 7 dane kontaktowe przedsiębiorcy, w szczególności adres poczty elektronicznej, adres strony internetowej, numer telefonu, o ile dane te zostały zgłoszone przez przedsiębiorcę we wniosku o wpis do CEIDG;
- 9) przedmiot wykonywanej działalności gospodarczej według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy, w tym jeden przedmiot przeważającej działalności.

Jednakże w CEIDG może się pojawić znacznie więcej interesujących informacji, np.:

- 1) data rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej;
- 2) numer identyfikacji podatkowej (NIP) oraz numer identyfikacyjny REGON spółki cywilnej, o ile przedsiębiorca zawarł umowę takiej spółki;
- 3) dane innego niż wymieniony w pkt 7, 8 i 11 przedstawiciela ustawowego, o ile są wymagane;
- 4) data zawieszenia i wznowienia wykonywania działalności gospodarczej;
- 5) data zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej, o ile została zgłoszona we wniosku o wpis do CEIDG;
- 6) informacja o wykreśleniu przedsiębiorcy z CEIDG;
- 7) informacja o ograniczeniu lub utracie zdolności do czynności prawnych oraz o ustanowieniu kurateli lub opieki, obejmująca dane kuratora lub opiekuna;
- 8) informacja o ogłoszeniu upadłości, o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego oraz dane syndyka;

- 9) informacja o prawomocnym oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z tego powodu, że majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów;
- 10) informacja o prawomocnym uchyleniu lub wygaśnięciu układu zawartego w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub naprawczym;
- 11) informacja o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, o jego zakończeniu lub umorzeniu albo uprawomocnieniu się postanowienia o zatwierdzeniu układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu oraz dane nadzorcy lub zarządcy;
- 12) informacja o przekształceniu przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą w jednoosobową spółkę kapitałową;
- 13) informacja o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej;
- 14) informacja o zakazie wykonywania określonego zawodu, którego wykonywanie przez przedsiębiorcę podlega wpisowi do CEIDG;
- 15) informacja o zakazie prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;
- 16) informacja o istnieniu lub ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej, o ile została zgłoszona we wniosku o wpis do CEIDG;
- 17) data zgonu albo znalezienia zwłok przedsiębiorcy;
- 18) dane zarządcy sukcesyjnego, o ile zarządca sukcesyjny został powołany;
- 19) dane zarządcy sukcesyjnego powołanego na wypadek, gdyby zarządca sukcesyjny powołany w pierwszej kolejności zrezygnował z pełnienia tej funkcji albo nie mógł jej pełnić z powodu śmierci, ograniczenia lub utraty zdolności do czynności prawnych, odwołania go przez przedsiębiorcę albo uprawomocnienia się orzeczenia o zakazie, o którym mowa w art. 8 ust.2 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej;
- 20) informacja o ustanowieniu zarządu sukcesyjnego i dacie ustanowienia zarządu sukcesyjnego;
- 21) informacja o tym, że zarządca sukcesyjny przestał pełnić tę funkcję z powodu:
 - a) śmierci,
 - b) ograniczenia lub utraty zdolności do czynności prawnych,
 - c) odwołania,
 - d) rezygnacji,
 - e) uprawomocnienia się orzeczenia o zakazie, o którym mowa w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej

- oraz dacie, z którą zarządca sukcesyjny przestał pełnić tę funkcję z powodów wskazanych w lit. a-e;

22) informacja o powołaniu kolejnego zarządcy sukcesyjnego w przypadkach, o których mowa w pkt 21;

23) informacja o okresie, na jaki zarząd sukcesyjny został przedłużony przez sąd;

24) informacja o wygaśnięciu zarządu sukcesyjnego i dacie wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego.

Co niepozbawione znaczenia, wszelkie wnioski do CEIDG – czy to o dokonanie wpisu, czy to o udostępnienie danych – są wolne od jakichkolwiek opłat. Współcześnie w praktyce nie ma więc sensu legitymowanie się zaświadczeniem o wpisie do CEIDG, albowiem każdy podmiot jest w stanie zweryfikować fakt statusu przedsiębiorcy u danej osoby, jak też prawidłowość podawanych przez nią danych w przedmiocie firmy, adresu itp.

I.3.4. Ulga na start

Każdy przedsiębiorca będący osobą fizyczną co do zasady musi uiszczać co miesiąc składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalno-rentowe) oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Ich łączna wysokość wynosi ok. 1.200 zł miesięcznie.

Osoby uruchamiające działalność gospodarczą mogą jednak liczyć na tzw. ulgę na start. Przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy albo podejmuje ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia i nie wykonuje jej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywał w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej, nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

Z przedmiotowej ulgi można zrezygnować, np. w celu wypracowania dłuższych okresów składkowych obliczania przyszłych świadczeń emerytalnych bądź rentowych.

1.3.5. Obowiązki przedsiębiorcy

Ze statusem przedsiębiorcy wiąże się szereg obowiązków prawnych, których niedopełnienie może za sobą pociągać szereg skutków, niektórych o bardzo specyficznym charakterze.

Nade wszystko przedsiębiorca jest zobowiązany do dokonywania rozliczeń za pośrednictwem rachunku płatniczego (bankowego, prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową bądź inny uprawniony ku temu podmiot) w każdym przypadku gdy:

- 1) stroną transakcji, z której wynika płatność, jest inny przedsiębiorca oraz
 - 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 15.000 zł lub równowartość tej kwoty, przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.
- Przepisy w takich sytuacjach wyłączają dopuszczalność prowadzenia rozliczeń gotówkowych. Niedopełnienie tego wymogu z kolei uniemożliwia zakwalifikowanie takich wydatków jako kosztów na potrzeby rozliczeń podatkowych – co oznacza, że tego rodzaju transakcje stają się ekonomicznie dużo kosztowniejsze.

Każdy przedsiębiorca uzyskuje również dodatkowe oznaczenie, jakim jest numer identyfikacji podatkowej (NIP), którym ma obowiązek posługiwać się następnie w obrocie.

1.3.6. Zawieszenie działalności gospodarczej

Stosownie do brzmienia art. 22 wskazywanej wyżej ustawy co do zasady przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na zasadach określonych w niniejszej ustawie, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych. Z przedmiotowego uprawnienia może skorzystać również przedsiębiorca zatrudniający wyłącznie pracowników przebywających na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopie wychowawczym lub urlopie rodzicielskim niełączących korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu. W przypadku zakończenia korzystania z urlopów lub złożenia przez pracownika wniosku dotyczącego łączenia korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu, pracownik ma prawo do wynagrodzenia jak za przestój, określonego przepisami prawa pracy, do zakończenia okresu zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Przedsiębiorca wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na czas nieokreślony albo określony, nie krótszy jednak niż 30 dni. Z kolei przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres od 30 dni do 24 miesięcy.

W praktyce przedmiotowa instytucja jest wykorzystywana w sytuacji kryzysu na rynku bądź wystąpienia okoliczności życiowych uniemożliwiających faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej w opłacalnym zakresie (np. konieczność sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny itp.).

I.3.7. Interpretacje prawa daninowego

Ciekawym i bardzo wartościowym w praktyce uprawnieniem przedsiębiorcy jest możliwość złożenia wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej. Wniosek ten składa się do właściwego organu lub właściwej państwowej jednostki organizacyjnej w celu uzyskania wyjaśnienia co do zakresu i sposobu stosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. Z wnioskiem tym należy uiścić opłatę, ale w rynkowo bardzo niewygórowanej wysokości 40 zł.

Interpretację indywidualną wydaje się bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia wpływu do organu lub państwowej jednostki organizacyjnej kompletnego i opłaconego wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej. W razie niewydania interpretacji indywidualnej w terminie uznaje się, że w dniu następującym po dniu, w którym upłynął termin wydania interpretacji indywidualnej, została wydana interpretacja indywidualna stwierdzająca prawidłowość stanowiska przedsiębiorcy przedstawionego we wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej.

Interpretacja indywidualna nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, z tym że przedsiębiorca nie może być obciążony sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji indywidualnej ani daninami w wysokości wyższej niż wynikające z uzyskanej interpretacji indywidualnej. Interpretacja indywidualna jest z kolei wiążąca dla organów lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania.

W praktyce oznacza to, iż jeśli przedsiębiorca poweźmie wątpliwości co do (prawnego) sposobu właściwego postępowania w danej sytuacji, to może on uzyskać oficjalne stanowisko ze strony organów władzy publicznej, które następnie będzie wiążące dla całej administracji publicznej w Polsce – w tym organów innego rodzaju (np. sądów) bądź położonych w innym regionie.

I.3.8. Reglamentacja działalności gospodarczej

Jak wspomniano wcześniej, co do zasady dla wszystkich dopuszczalne jest prowadzenie działalności gospodarczej każdego rodzaju. Jednakże z uwagi na znaczenie niektórych świadczeń – czy to z uwagi na bezpieczeństwo innych podmiotów, czy to z uwagi na wrażliwość danej materii i jej ewentualną podatność na praktyki przestępcze, czy to ze względu na bezpieczeństwo państwa lub obywateli albo inny ważny interes publiczny, ustawa może wprowadzić konieczność dopełnienia dalszych wymogów.

Tego rodzaju branże „o ograniczonym dostępie” możemy podzielić na trzy rodzaje:

1) działalność regulowaną – jej podjęcie wymaga uzyskania wpisu do specjalnego rejestru, który z kolei uzależniony jest od spełnienia specyficznych wymogów, z reguły o charakterze podmiotowym (przykładowo w zakresie wykształcenia) – np. działalność lekarska, adwokacka, architektoniczna;

2) działalność wymagająca uzyskania pozwolenia – jej podjęcie wymaga uzyskania stosownej decyzji administracyjnej (zwanej różnorako: pozwoleniem, zezwoleniem, licencją itd.), uzależnionej z reguły od spełnienia specyficznych wymogów o charakterze przedmiotowym (przykładowo w zakresie warunków technicznych pomieszczeń czy urządzeń) – np. działalność w zakresie sprzedaży alkoholu, przewozu osób;

3) działalność koncesjonowana – jej podjęcie jest najbardziej skomplikowane, uwarunkowane od spełnienia wielu bardzo różnych wymogów, tak o charakterze podmiotowym, jak i przedmiotowym – np. działalność w zakresie produkcji broni czy paliw.

II. Prawo spółek

Prawo publiczne, jak wskazuje sama jego nazwa to prawo, które dotyczy interesu publicznego, czyli dotyczącego określonej, większej grupy ludzi, a nie poszczególnych jednostek. Prawo takie cechuje nierównorzędność podmiotów (podmiot-organ). Z kolei publiczne prawo gospodarcze to prawo dotyczące działalności gospodarczej, czyli różnych rodzajów działań podejmowanych przez człowieka mających na celu zaspokajanie potrzeb

ludzkich. Prawo takie obowiązuje nie tylko podmiot wykonujący działalność gospodarczą, ale i każdego człowieka, chociaż zawiera przede wszystkim regulacje dotyczące przedsiębiorców. Należy pamiętać, że w odróżnieniu od **prawa gospodarczego prywatnego** (jest to prawo dotyczące stosunków między podmiotami prywatnymi, czyli osobami fizycznymi, prawnymi czy jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej) **prawo publiczne definiuje** funkcje państwa w gospodarce, określa swobodę działalności gospodarczej i precyzuje definicję obrotu gospodarczego w stosunkach między państwem a przedsiębiorcami.

Od prawa gospodarczego publicznego należy odróżnić także **prawo handlowe**, które charakteryzuje się tym, że jest rodzajem prawa prywatnego i reguluje obrót gospodarczy (czyli dokonywanie czynności handlowych) między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą.

II. 1. Źródła prawa handlowego

Do najważniejszych źródeł prawa handlowego zaliczamy:

- Kodeks spółek handlowych
- Kodeks cywilny
- Kodeks postępowania cywilnego
- Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym
- ustawa – Prawo upadłościowe
- ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji
- ustawa – Prawo zamówień publicznych
- ustawa o prawach konsumenta
- prawo Unii Europejskiej.

Spółki prawa handlowego

Prawo spółek handlowych zostało uregulowane w ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych. Ustawa ta reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

W piśmiennictwie prawa handlowego występują różne klasyfikacje spółek. W zależności od przyjętego kryterium klasyfikacyjnego spółki dzieli się przede wszystkim na:

- 1) spółki cywilne i spółki handlowe;
- 2) spółki osobowe i kapitałowe;
- 3) spółki jednoosobowe i spółki wieloosobowe;
- 4) spółki krajowe i spółki zagraniczne;

5) spółki dominujące i spółki zależne, a także spółki powiązane.

Spółki handlowe dzielimy na spółki:

1) osobowe, do których należy:

- a) spółka jawna,
- b) spółka partnerska,
- c) spółka komandytowa,
- d) spółka komandytowo-akcyjna;

2) kapitałowe, czyli:

- a) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- b) spółka akcyjna.

Pamiętać należy, że spółka kapitałowa może być spółką jednoosobową. W takiej spółce wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza. Umowa spółki handlowej (należy przez to rozumieć także akt założycielski sporządzony przez jedynego wspólnika albo akcjonariusza spółki kapitałowej) to dokument, sporządzony w formie:

1) pisemnej – dla spółki jawnej i partnerskiej;

2) aktu notarialnego – dla pozostałych spółek, przez który wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób. Oczywiście należy także pamiętać o możliwości zawarcia umowy: spółki jawnej, spółki komandytowej czy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy.

II. 2. *Spółka dominująca*

Spółka taka to spółka handlowa, gdy:

1) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami lub

2) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami lub

3) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami lub

- 4) członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej) lub
- 5) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami lub
- 6) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności na podstawie umów określonych w art. 7 KSH.

II.3. Pojęcie wkładu do spółki

Wkład do spółki osobowej wspólnika może polegać na przeniesieniu lub obciążeniu własności rzeczy lub innych praw, a także na dokonaniu innych świadczeń na rzecz spółki.

Wkład mogą zatem stanowić:

- 1) pieniądze;
- 2) prawo własności nieruchomości lub ruchomości;
- 3) użytkowanie wieczyste;
- 4) ograniczone prawa rzeczowe np. prawo użytkowania;
- 5) prawa majątkowe na dobrach niematerialnych, takie jak prawo z patentu, do wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego;
- 6) usługi i praca;
- 7) prawa niezbywalne;
- 8) przedsiębiorstwo.

Z kolei wkładem do spółki kapitałowej nie może być prawo niezbywalne lub świadczenie pracy bądź usług. W przypadku gdy wspólnik albo akcjonariusz wniósł wkład niepieniężny mający wady, jest on zobowiązany do wyrównania spółce kapitałowej różnicy między wartością przyjętą w umowie albo statucie spółki a zbywcą wartością wkładu. Umowa albo statut spółki może przewidywać, że spółce przysługują wówczas także inne uprawnienia.

II.4. Firma spółki handlowej

Pojęcie firmy oraz prokury zostało uregulowane w kodeksie cywilnym. Przedsiębiorca działa pod firmą. Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko, firmą osoby prawnej jest jej nazwa.

Firma spółki jawnej powinna zawierać nazwiska lub firmy (nazwy) wszystkich wspólników albo nazwisko albo firmę (nazwę) jednego albo kilku wspólników oraz dodatkowe oznaczenie „spółka jawna”.

Firma spółki partnerskiej powinna zawierać nazwisko co najmniej jednego partnera, dodatkowe oznaczenie „i partner” bądź „i partnerzy” albo „spółka partnerska” oraz określenie wolnego zawodu wykonywanego w spółce. Takiej firmy z oznaczeniem „i partner” bądź „i partnerzy” albo „spółka partnerska” oraz skrótu „sp.p.” może używać tylko spółka partnerska.

Firma spółki komandytowej powinna zawierać nazwisko jednego lub kilku komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowa”. Jeżeli komplementariuszem jest osoba prawna, firma spółki komandytowej powinna zawierać pełne brzmienie firmy (nazwy) tej osoby prawnej z dodatkowym oznaczeniem „spółka komandytowa”. Nie wyklucza to zamieszczenia nazwiska komplementariusza, który jest osobą fizyczną. Nazwisko komandytariusza nie może być zamieszczane w firmie spółki. W przypadku zamieszczenia nazwiska lub firmy (nazwy) komandytariusza w firmie spółki, komandytariusz ten odpowiada wobec osób trzecich tak jak komplementariusz.

Firma spółki komandytowo-akcyjnej powinna zawierać nazwiska jednego lub kilku komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowo-akcyjna”. Jeżeli komplementariuszem jest osoba prawna, firma spółki komandytowo-akcyjnej powinna zawierać pełne brzmienie firmy (nazwy) tej osoby prawnej z dodatkowym oznaczeniem „spółka komandytowo-akcyjna”. Nie wyklucza to zamieszczenia nazwiska komplementariusza, który jest osobą fizyczną. Nazwisko albo firma (nazwa) akcjonariusza nie może być zamieszczane w firmie spółki. W przypadku zamieszczenia nazwiska albo firmy (nazwy) akcjonariusza w firmie spółki akcjonariusz ten odpowiada wobec osób trzecich tak jak komplementariusz.

Firma spółki z o.o. i firma S.A. mogą być obrane dowolnie, z tym że muszą posiadać oznaczenie odpowiednio „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” bądź „spółka akcyjna”.

II.5.1. Spółka jawna – powstanie

Spółką jawną jest spółka osobowa, która prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a nie jest inną spółką handlową. **Umowa spółki może być zawarta na piśmie pod rygorem nieważności albo przy wykorzystaniu wzorca umowy.** Zawarcie umowy spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca umowy wymaga wypełnienia formularza umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia umowy kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem zaufanym. Umowa jest zawarta po wprowadzeniu do systemu

teleinformatycznego wszystkich danych koniecznych do jej zawarcia i z chwilą opatrzenia ich podpisami elektronicznymi wspólników.

Umowa spółki jawnej powinna zawierać:

- 1) firmę i siedzibę spółki;
- 2) określenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika
- 3) przedmiot działalności spółki;
- 4) czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony.

Samo zawarcie umowy nie powoduje powstania spółki, gdyż spółka jawna powstaje dopiero z chwilą wpisu do rejestru. Zgłoszenie spółki jawnej do sądu rejestrowego (każdy wspólnik ma prawo i obowiązek zgłoszenia) powinno zawierać:

- 1) firmę, siedzibę i adres spółki;
- 2) przedmiot działalności spółki;
- 3) nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) wspólników oraz adresy wspólników albo ich adresy do doręczeń;
- 4) nazwiska i imiona osób, które są uprawnione do reprezentowania spółki, i sposób reprezentacji.

Pamiętać należy, że co do zasady, przepisy dotyczące spółki jawnej stosuje się w odniesieniu do spółki partnerskiej (art. 89 KSH), komandytowej (art. 103 KSH) czy komandytowo-akcyjnej (art. 126 pkt 1 KSH), w sprawach nieuregulowanych przepisami dotyczącymi tych spółek.

II.5.2. Stosunki zewnętrzne w spółce jawnej

Zgodnie z art. 29 KSH każdy wspólnik ma prawo reprezentować spółkę. Prawo wspólnika do reprezentowania spółki dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki i nie można go ograniczyć ze skutkiem wobec osób trzecich. Jednak umowa spółki może przewidywać, że wspólnik jest pozbawiony prawa reprezentowania spółki albo że jest uprawniony do jej reprezentowania tylko łącznie z innym wspólnikiem lub prokurentem. Pozbawienie wspólnika prawa reprezentowania spółki może nastąpić wyłącznie z ważnych powodów na mocy prawomocnego orzeczenia sądu.

II.5.3. Stosunki wewnętrzne w spółce jawnej

Pamiętać należy, że **wspólnicy spółki jawnej mogą w dowolny sposób w umowie spółki określić zasady dotyczące wewnętrznych stosunków spółki** (prowadzenia spraw spółki, wkładów, prokury itp.). Jeśli tego nie zrobią, wówczas mają zastosowanie art. 37–57

KSH. Nigdy jednak w drodze umowy nie mogą ograniczyć praw wspólników wynikających z art. 38 KSH. Zgodnie z nim, nie można powierzyć prowadzenia spraw spółki osobom trzecim z wyłączeniem wspólników. Ponadto nieważne jest umowne ograniczenie prawa wspólnika do osobistego zasięgnięcia informacji o stanie majątku i interesów spółki oraz umowne ograniczenie prawa do osobistego przeglądania ksiąg i dokumentów spółki.

Do przepisów, które można w umowie spółki dowolnie modyfikować należą między innymi:

- 1) uprawnienie wspólnika do prowadzenia spraw spółki – każdy wspólnik ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki oraz może bez uprzedniej uchwały wspólników prowadzić sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki (jeżeli jednak przed załatwieniem takiej sprawy choćby jeden z pozostałych wspólników sprzeciwi się jej przeprowadzeniu, wymagana jest uprzednia uchwała wspólników);
- 2) powierzenie zarządu. Prowadzenie spraw spółki może być powierzone jednemu lub kilku wspólnikom bądź na mocy umowy spółki, bądź na podstawie późniejszej uchwały wspólników. Pozostali wspólnicy są wówczas wyłączeni od prowadzenia spraw spółki. Jeżeli prowadzenie spraw spółki powierzono kilku wspólnikom, do prowadzenia przez nich spraw spółki stosuje się przepisy ustawy dotyczące prowadzenia spraw przez wszystkich wspólników. Uchwałę wszystkich wspólników zastępuje wówczas uchwała tych wspólników, którym powierzono prowadzenie spraw spółki;
- 3) zarząd. Jeżeli w sprawach nieprzekraczających zwykłych czynności spółki wymagana jest uchwała wspólników, konieczna jest jednomyślność wszystkich wspólników mających prawo prowadzenia spraw spółki. W sprawach przekraczających zakres zwykłych czynności spółki wymagana jest zgoda wszystkich wspólników, w tym także wspólników wyłączonych od prowadzenia spraw spółki. Wspólnik mający prawo prowadzenia spraw spółki może bez uchwały wspólników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby wyrządzić spółce poważną szkodę;
- 4) pozbawienie zarządu. Prawo prowadzenia spraw spółki może być odebrane wspólnikowi z ważnych powodów, na mocy prawomocnego orzeczenia sądu; dotyczy to również zwolnienia wspólnika od obowiązku prowadzenia spraw spółki;
- 5) wkłady wspólników. W razie wątpliwości uważa się, że wkłady wspólników są równe. Wkład wspólnika może polegać na przeniesieniu lub obciążeniu własności rzeczy lub innych praw, a także na dokonaniu innych świadczeń na rzecz spółki. Co ważne, w przypadku zawarcia lub zmiany umowy spółki przy wykorzystaniu wzorca umowy wkład wspólnika może być wyłącznie pieniężny. Jeżeli wspólnik zobowiązał się wnieść tytułem wkładu do

spółki rzeczy inne niż pieniądze na własność lub do używania, wówczas do jego obowiązku świadczenia i ryzyka przypadkowej utraty przedmiotu świadczenia stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży lub o najmie;

6) udział kapitałowy. Udział kapitałowy wspólnika odpowiada wartości rzeczywiście wniesionego wkładu. Wspólnik nie jest uprawniony ani zobowiązany do podwyższenia umówionego wkładu;

7) udział w zyskach i stratach. Każdy wspólnik ma prawo do równego udziału w zyskach i uczestniczy w stratach w tym samym stosunku bez względu na rodzaj i wartość wkładu. Określony w umowie spółki udział wspólnika w zysku odnosi się, w razie wątpliwości, także do jego udziału w stratach. Umowa spółki może zwolnić wspólnika od udziału w stratach.

II.5.4. Odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki w spółce jawnej

Każdy wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką, jest to jednak tzw. **odpowiedzialność subsydiarna**, ponieważ wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Wierzyciel może jednak, w celu przyspieszenia postępowania, wnieść powództwo przeciwko wspólnikowi, zanim egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

II.5.5. Prokura w spółkach handlowych

Zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców (KRS), które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Podstawowe zasady dotyczące prokury to:

- 1) nie można jej ograniczyć ze skutkiem wobec osób trzecich, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej;
- 2) powinna być pod rygorem nieważności udzielona na piśmie;
- 3) prokurentem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie może być przeniesiona w przeciwieństwie do zwykłego pełnomocnictwa;
- 5) może być w każdym czasie odwołana;
- 6) wygasa wskutek wykreślenia przedsiębiorcy z CEIDG albo z rejestru przedsiębiorców KRS, a także ogłoszenia upadłości, otwarcia likwidacji oraz przekształcenia przedsiębiorcy;

7) udzielenie i wygaśnięcie przedsiębiorca powinien zgłosić do CEIDG albo do rejestru przedsiębiorców KRS, jest wówczas skuteczna;

8) ustanowienie prokury w spółkach osobowych wymaga zgody wszystkich wspólników mających prawo prowadzenia spraw spółki. Odwołać ją może każdy wspólnik mający prawo prowadzenia spraw spółki. W spółce, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, wspólnicy mogą ustanowić prokurę przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym. W takim przypadku wniosek o wpis do rejestru składany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (taka sama regulacja w art. 41 KSH). Uchwałę opatruje się kwalifikowanymi podpisami elektronicznymi albo podpisami zaufanymi. Uchwała taka jest równoważna z uchwałą w formie pisemnej.

W spółkach kapitałowych powołanie prokurenta wymaga zgody wszystkich członków zarządu, a odwołać ją może każdy członek zarządu. Jednak w spółce, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, podjęcie uchwały o ustanowieniu prokury może nastąpić przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym. W takim przypadku wniosek o wpis do rejestru składany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Taką uchwałę opatruje się kwalifikowanymi podpisami elektronicznymi albo podpisami zaufanymi. Uchwała taka jest równoważna z uchwałą w formie pisemnej.

II.6. Spółka partnerska

Spółką partnerską jest spółka osobowa, utworzona przez wspólników (partnerów) w celu wykonywania **wolnego zawodu** (jeśli ustawa odrębna nie stanowi inaczej nawet w celu wykonywania więcej niż jednego wolnego zawodu) w spółce prowadzącej przedsiębiorstwo pod własną firmą.

Co charakterystyczne, w odróżnieniu od innych spółek, w których wspólnikami mogą być zarówno osoby fizyczne, osoby prawne, jak i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, **partnerami mogą być wyłącznie osoby fizyczne, uprawnione do wykonywania wolnych zawodów**, takich jak np.: adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, biegłego rewidenta, brokera ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych.

Podobnie jak spółka jawna, spółka partnerska powstaje z chwilą wpisu do rejestru. Odrębnością od postanowień dotyczących spółki jawnej (gdzie wszyscy wspólnicy odpowiadają za zobowiązania zaciągnięte przez pozostałych wspólników), jest zapis art. 95 KSH, zgodnie z którym, partner nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki

powstałe w związku z wykonywaniem przez pozostałych partnerów wolnego zawodu w spółce, jak również za zobowiązania spółki będące następstwem działań lub zaniechań osób zatrudnionych przez spółkę na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego, które podlegały kierownictwu innego partnera przy świadczeniu usług związanych z przedmiotem działalności spółki. Jednak umowa spółki może przewidywać, że jeden albo większa liczba partnerów godzą się na ponoszenie odpowiedzialności tak jak wspólnik spółki jawnej.

Ponadto w spółce partnerskiej można zwolnić partnerów z obowiązku prowadzenia spraw i reprezentowania spółki, ponieważ w umowie partnerzy mogą powierzyć prowadzenie tych spraw zarządowi (art. 97 KSH), do którego stosuje się przepisy dotyczące zarządu w spółce z o.o. Co więcej, w spółce tej, każdy partner ma prawo reprezentować ją samodzielnie, chyba że umowa spółki stanowi inaczej, a pozbawienie partnera prawa reprezentowania spółki może nastąpić tylko z ważnych powodów uchwałą powziętą większością 3/4 głosów w obecności co najmniej 2/3 ogólnej liczby partnerów (umowa spółki może przewidywać surowsze wymogi powzięcia uchwały).

II.7. Spółka komandytowa

Spółka komandytowa jest spółką osobową mającą na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą, w której wobec wierzycieli za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (**komplementariusz**), a odpowiedzialność co najmniej jednego wspólnika (**komandytariusza**) jest ograniczona. Spółka taka, jak pozostałe spółki osobowe, powstaje z chwilą wpisu do rejestru.

Jedną z odrębności w spółce komandytowej, oprócz dwóch rodzajów wspólników, jest kwestia sumy komandytowej. **Suma komandytowa** to określony kwotowo zakres odpowiedzialności komandytariusza wobec wierzycieli spółki za zobowiązania spółki. Komandytariusz odpowiada bowiem do wysokości sumy komandytowej, ale w granicach wniesionego wkładu. Z powyższego wynika zatem, że jeżeli wkład komandytariusza jest niższy niż określona w umowie suma komandytowa (np. wniósł wkład w wysokości 5000 zł, a suma komandytowa została określona na 10 000 zł), to odpowiada on wobec wierzyciela różnicą między wkładem a sumą (czyli w podanym przykładzie 5000 zł), a jest wolny od odpowiedzialności w granicach wartości wniesionego wkładu. Należy przy tym pamiętać, że suma komandytowa musi być podana w konkretnej kwocie.

Z uwagi na fakt, że spółka komandytowa, w przeciwieństwie do spółki jawnej czy partnerskiej, posiada dwa rodzaje wspólników, odrębnie zostały w KSH określone kwestie

reprezentacji i prowadzenia spraw tej spółki. Spółkę reprezentują komplementariusze, których z mocy umowy spółki albo prawomocnego orzeczenia sądu nie pozbawiono prawa reprezentowania spółki, a komandytariusz może reprezentować spółkę jedynie jako pełnomocnik.

Prowadzenie spraw spółki należy z kolei do komplementariusza, a komandytariusz nie ma prawa ani obowiązku prowadzenia spraw spółki, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. Tylko w sprawach przekraczających zakres zwykłych czynności spółki wymagana jest zgoda komandytariusza, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

II.8. Spółka komandytowo-akcyjna

Spółką komandytowo-akcyjną jest spółka osobowa mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą, w której wobec wierzycieli za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (**komplementariusz**), a co najmniej jeden wspólnik jest **akcjonariuszem**. Do tej spółki stosuje się zarówno przepisy dotyczące spółki jawnej, jak i spółki akcyjnej (art. 126 KSH). W tej spółce założyciele podpisują statut, a nie umowę, jak w pozostałych spółkach osobowych. Założycielami są wszyscy komplementariusze, ale statut mogą podpisać i akcjonariusze. Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi minimum 50.000 zł. Spółka ta powstaje z chwilą wpisu do rejestru.

W spółce tej są dwa rodzaje wspólników: komplementariusz i akcjonariusz. Odpowiedzialność komplementariusza za zobowiązania spółki kształtuje się jak odpowiedzialność wspólnika w spółce jawnej, zaś akcjonariusz nie odpowiada za zobowiązania spółki.

Podobnie jak w spółce komandytowej, w spółce komandytowo-akcyjnej to komplementariusz prowadzi sprawy spółki i ją reprezentuje (akcjonariusz może reprezentować spółkę jedynie jako pełnomocnik), chyba że z mocy statutu lub prawomocnego orzeczenia sądu pozbawiono komplementariusza prawa reprezentowania spółki. W spółce komandytowo-akcyjnej można ustanowić radę nadzorczą, wówczas to ona prowadzi sprawy spółki. Jeżeli liczba akcjonariuszy przekracza 25 osób, ustanowienie rady nadzorczej jest obowiązkowe. Członków rady nadzorczej powołuje i odwołuje walne zgromadzenie. Komplementariusz albo jego pracownik nie może być członkiem rady nadzorczej.

Walne zgromadzenie może być zwyczajne albo nadzwyczajne. Prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu ma akcjonariusz oraz komplementariusz także w przypadku, gdy nie jest akcjonariuszem spółki komandytowo-akcyjnej. Każda akcja objęta lub nabyta przez

osobę, która nie jest komplementariuszem, daje prawo do jednego głosu, chyba że statut stanowi inaczej (istnieją akcje uprzywilejowane co do głosu, maksymalnie można przyznać dwa głosy na akcję), jednak każda akcja objęta lub nabyta przez komplementariusza daje prawo do jednego głosu.

Uchwały na walnym zgromadzeniu w spółce komandytowo-akcyjnej, co do zasady, zapadają bezwzględną większością głosów akcjonariuszy. W pewnych sytuacjach KSH wymaga jednak większości 2/3 czy 3/4, a nawet 95% oddanych głosów. Ponadto, w spółce tej, obok większości głosów akcjonariuszy, wymaganych do podjęcia uchwały, w pewnych przypadkach potrzebna jest dodatkowo zgoda komplementariusza.

Co do zasady, uchwały walnego zgromadzenia oprócz innych spraw, wymienionych w KSH lub w statucie, wymaga przykładowo:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania komplementariuszy z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego spółki za ubiegły rok obrotowy;
- 2) udzielenie komplementariuszom prowadzącym sprawę spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;
- 3) rozwiązanie spółki.

II.9. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.) może być utworzona przez jedną albo więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym (nie tylko gospodarczym), chyba że ustawa stanowi inaczej (np. przepisy ustawy Prawo bankowe przewidują, że bank można utworzyć tylko w formie spółki akcyjnej).

Z chwilą zawarcia umowy spółki z o.o. (akt notarialny lub przy wykorzystaniu wzorca umowy) powstaje spółka z o.o. w organizacji. Jest ona reprezentowana przez zarząd albo pełnomocnika powołanego jednomyślną uchwałą wspólników.

Do powstania spółki z o.o. wymaga się:

- 1) zawarcia umowy spółki;
- 2) wniesienia przez wspólników wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego, a w razie objęcia udziału za cenę wyższą od wartości nominalnej, także wniesienia nadwyżki;
- 3) powołania zarządu;
- 4) ustanowienia rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, jeżeli wymaga tego ustawa lub umowa spółki;
- 5) wpisu do rejestru – z tą chwilą spółka z o.o. nabywa osobowość prawną.

Kapitał zakładowy w spółce z o.o. powinien wynosić co najmniej 5000 zł, dzieli się go na udziały o równej albo nierównej wartości nominalnej. Umowa spółki stanowi, czy wspólnik może mieć tylko jeden, czy więcej udziałów. Jeżeli wspólnik może mieć więcej niż jeden udział, wówczas wszystkie udziały w kapitale zakładowym powinny być równe i są niepodzielne. Wartość nominalna udziału nie może być niższa niż 50 zł.

Wspólnicy spółki z o.o. są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki i nie odpowiadają za zobowiązania spółki.

Co do zasady, wspólnicy mają równe prawa i obowiązki w spółce z o.o. Jeżeli umowa spółki przewiduje udziały o szczególnych uprawnieniach, uprawnienia te powinny być w umowie określone (udziały uprzywilejowane).

Uprzywilejowanie może dotyczyć:

- 1) prawa głosu;
- 2) prawa do dywidendy lub
- 3) sposobu uczestniczenia w podziale majątku w przypadku likwidacji spółki.

Uprzywilejowanie w zakresie prawa głosu może dotyczyć tylko udziałów o równej wartości nominalnej. Jednak takie **uprzywilejowanie nie może przyznawać uprawnionemu więcej niż 3 głosy na jeden udział**. Uprzywilejowanie dotyczące dywidendy polega na tym, że na **taki udział przypada dywidenda, która przewyższa nie więcej niż o połowę dywidendę przysługującą udziałom nieuprzywilejowanym**.

Umowa spółki z o.o. może ustanowić **radę nadzorczą lub komisję rewizyjną** albo oba te organy. Obligatoryjne jest powołanie któregoś z tych organów w spółce, w której kapitał zakładowy przewyższa kwotę 500 000 zł, a wspólników jest więcej niż 25.

II.10. Spółka akcyjna

Spółka akcyjna jest przykładem spółki kapitałowej powołanej w każdym prawnie dopuszczalnym celu. Posiada osobowość prawną, którą nabywa z chwilą wpisu do rejestru oraz kapitał zakładowy utworzony z wkładów akcjonariuszy, który jest ustalony w statucie i podzielony na akcje o równej wartości nominalnej, a wysokość jednej akcji nie może być niższa niż 1 gr. Akcje są niepodzielne. Do założenia spółki akcyjnej wymagany jest kapitał wynoszący minimalnie 100 000 zł.

Do powstania spółki akcyjnej wymaga się:

- 1) zawiązania spółki, w tym podpisania statutu przez założycieli;
- 2) wniesienia przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego;
- 3) ustanowienia zarządu i rady nadzorczej;

4) wpisu do rejestru.

Zawiazać spółkę akcyjną może jedna albo więcej osób. Spółka akcyjna nie może być zawiązana wyłącznie przez jednoosobową spółkę z o.o. Statut spółki akcyjnej powinien być sporządzony w formie aktu notarialnego, a osoby go podpisujące są założycielami spółki. Zawiazanie spółki akcyjnej następuje z chwilą objęcia wszystkich akcji, jednak statut spółki może określać minimalną lub maksymalną wysokość kapitału zakładowego.

Akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w statucie i nie odpowiadają za zobowiązania spółki.

Przedmiotem wkładu do spółki kapitałowej nie może być prawo niezbywalne lub świadczenie pracy bądź usług.

Spółka akcyjna może wydawać akcje o szczególnych uprawnieniach, które powinny być określone w statucie (akcje uprzywilejowane). Akcje uprzywilejowane, z wyjątkiem akcji niemych, powinny być imienne. Uprzywilejowanie może dotyczyć w szczególności:

- 1) prawa głosu (maksymalnie 2 głosy na akcje);
- 2) prawa do dywidendy (nie może ona przewyższać więcej niż o połowę dywidendę przeznaczoną do wypłaty akcjonariuszom uprawnionym z akcji nieuprzywilejowanych, lub
- 3) podziału majątku w przypadku likwidacji spółki.

Ponadto statut może przyznać indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi osobiste uprawnienia. W szczególności mogą one dotyczyć prawa powoływania lub odwoływania członków zarządu, rady nadzorczej lub prawa do otrzymywania oznaczonych świadczeń od spółki.

II.11. Prowadzenie spraw spółek kapitałowych i ich reprezentacja

W obu spółkach kompetencje te należą do zarządu, który prowadzi sprawy spółki i reprezentuje ją. Składa się z jednego albo większej liczby członków. Do zarządu mogą być powołane osoby spośród wspólników czy akcjonariuszy lub spoza ich grona.

W spółce z o.o. członek zarządu jest powoływany i odwoływany uchwałą wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. Ponadto uchwała wspólników lub umowa spółki może określać, że członek zarządu jest powoływany przez radę nadzorczą po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego. W takim przypadku uchwała wspólników lub umowa spółki może także określać szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu. Uchwała walnego zgromadzenia lub statut spółki może określać wymagania, jakie powinni spełniać kandydaci na stanowisko członka zarządu.

W spółce akcyjnej członków zarządu powołuje i odwołuje rada nadzorcza, chyba że statut spółki stanowi inaczej. Członek zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach także przez walne zgromadzenie. Uchwała walnego zgromadzenia lub statut spółki może określać, że członek zarządu jest powoływany przez radę nadzorczą po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego. W takim przypadku uchwała walnego zgromadzenia lub statut spółki może także określać szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu.

Prawo członka zarządu do prowadzenia spraw spółki z o.o. i jej reprezentowania dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki. Nie można tego prawa ograniczyć ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, sposób reprezentowania określa umowa spółki. Jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Każdy członek zarządu:

- 1) ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki;
- 2) może prowadzić bez uprzedniej uchwały zarządu sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed załatwieniem sprawy, choćby jeden z pozostałych członków zarządu sprzeciwi się jej przeprowadzeniu lub jeżeli sprawa przekracza zakres zwykłych czynności spółki, wymagana jest uprzednia uchwała zarządu.

Uchwały zarządu mogą być powzięte, jeżeli wszyscy członkowie zostali prawidłowo zawiadomieni o posiedzeniu zarządu. Uchwały zarządu zapadają bezwzględną większością głosów.

II.12. Spółka cywilna

Spółka cywilna nie jest spółką handlową ani przedsiębiorcą. Spółka cywilna jest formą prowadzenia działalności gospodarczej, opartą na współdziałaniu osób fizycznych związanych umową spółki cywilnej. Funkcjonowanie spółki cywilnej w przeważającej części zostało uregulowane w Kodeksie cywilnym.

Przez umowę spółki cywilnej wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego poprzez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Umowa spółki powinna być co do zasady stwierdzona pismem. Za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie.

Wspólnik nie może:

1) rozporządzać udziałem we wspólnym majątku wspólników ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku;

2) domagać się podziału wspólnego majątku wspólników (w czasie trwania spółki).

Majątek spółki cywilnej jest w istocie majątkiem wspólnym wspólników i stanowi tzw. **wspólność łączną**. Wspólnik spółki cywilnej dysponuje więc dwoma majątkami - majątkiem osobistym i nieokreślonym ułamkowo udziałem we współwłasności łącznej. Rozliczenie między wspólnikami z tytułu uczestnictwa, a więc również wyodrębnienie ułamkowych udziałów, nastąpi, gdy zgaśnie stosunek prawny umowy spółki - w chwili rozwiązania spółki lub wystąpienia przez wspólnika ze spółki. Wniesienie przez wspólnika wkładu do spółki oznacza przeniesienie go na spółkę, a ściśle - na rzecz wszystkich wspólników, co stanowi podstawowy obowiązek wspólnika związany z majątkiem. Wkłady mogą przybrać formę: pieniężną, rzeczową (tzw. **aport**), przeniesienia na wspólników praw rzeczowych, przeniesienia praw obligacyjnych, czyli np. wniesienie używania samochodu, prawa najmu lub dzierżawy, świadczenia przez wspólnika określonych w umowie usług przez określony lub nieoznaczony czas.

W spółce cywilnej każdy ze wspólników działa we własnym imieniu i sam ponosi odpowiedzialność za skutki działalności, chyba że uzyskał upoważnienie od pozostałych do prowadzenia działalności w imieniu wszystkich. Cechą tego typu spółki jest również osobista odpowiedzialność wspólników, obejmująca nie tylko wniesione wkłady do spółki, ale i cały majątek osobisty wspólnika.

Wspólnikami spółki cywilnej mogą być nie tylko osoby fizyczne, lecz także osoby prawne, jak i tzw. ułomne osoby prawne, czyli jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, ale posiadające zdolność prawną, np. spółka jawna, choć w praktyce forma spółki cywilnej jest wybierana najczęściej przez osoby fizyczne.

To nie spółka cywilna podlega rejestracji, a jej wspólnicy będący osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. W tym celu dokonują oni wpisu w CEIDG.

III. Bibliografia

1. Ablewicz J., Prawo handlowe i gospodarcze. Pytania. Kazusy. Tablice. Testy, C.H. Beck, Warszawa 2019.
2. Kozieł G., Prawo przedsiębiorców. Przepisy wprowadzające do Konstytucji Biznesu. Komentarz, C.H. Beck, Warszawa 2018.
3. Olszewski J., Prawo gospodarcze. Kompendium, C.H. Beck, Warszawa 2016.
4. Szajkowski J., Tarska M., Prawo spółek handlowych, C.H. Beck, Warszawa 2014.

IV. Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. ((Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. nr 646 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, 1104, 1629, 2073, 2244 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1577 ze zm.)